

Een binnenlandse vondst van *Agrotis ripae* (Lepidoptera: Noctuidae)

K. ALDERS

ALDERS, K., 1995. AN INLAND RECORD OF *AGROTIS RIPAE* (LEPIDOPTERA: NOCTUIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 55 (12): 193-194.

Abstract: Caterpillars of *Agrotis ripae* were found in the eastern part of The Netherlands in four consecutive years. The locality is situated along the river Rhine, more than a hundred kilometers from the North Sea coast.

Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie (Zoölogisch Museum), Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam.

Inleiding

Agrotis ripae (Hübner) is in West-Europa een bewoner van zandgronden langs de kust. De rups leeft op zoutplanten (Skinner, 1984; Fibiger, 1990). Forster & Wohlfahrt (1980) noemen eveneens het onregelmatige voorkomen van deze soort op zilte zandgronden dieper in het binnenland.

Fenologie

Agrotis ripae heeft in Europa slechts één generatie (Forster & Wohlfahrt, 1980; Skinner, 1984) en heeft in Nederland haar vliegtijd in de periode 22 mei - 2 augustus (Lempke, 1962). De rupsen leven in de zomer en herfst en zijn overdag in het zand verborgen. Na de overwintering nemen ze geen voedsel meer tot zich, maar blijven in hun winterkwartier. Ze verpoppen daarin in het voorjaar, waarvan sommige vrij laat: nog op 8 juni trof ik in een kweek een niet verpoppte, gave rups aan. De eerste vlinder verscheen op 13 juni.

Binnenlandse vondsten in Nederland

Ook in Nederland wordt *Agrotis ripae* slechts bij uitzondering in het binnenland aangetroffen en dan altijd in een enkel exemplaar (Lempke, 1939). De enige bekende binnenlandse populatie die enkele jaren heeft standgehouden, betreft een Zuidlimburgse in het begin van de dertiger jaren. Met een tussentijd

van enkele jaren werden toen te Brunssum twee vrouwtjes gevangen, dicht bij een groeiplaats van loogkruid (*Salsola kali* L.).

Op 20 augustus 1991 trof ik in de Millingerwaard (Gelderland), op een droog zandstrandje langs de Rijn, een flinke populatie rupsen aan op smal vlieszaad (*Corispermum leptopterum* (Ascherson) Iljin). Voor zover ik kon nagaan is dit in Nederland van *A. ripae* de eerste rupsevondst buiten het kustgebied.

Interessant is de nauwe ecologische verwantschap tussen smal vlieszaad en loogkruid (het betreft hier de binnenlandse ondersoort *ruthenica* (Iljin) Sáo (= var. *tenuifolia* Tausch). Tezamen met de in ons land nog maar sporadisch voorkomende *Corispermum marschallii* Stev. vormen ze de associatie Bromo-Corispermetum. Westhoff & Den Held (1969) noemen deze vegetatie-eenheid onder andere algemeen in het Duindistrict en plaatselijk en onbestendig in het Rivierendistrict. Geen van alle zijn zoutplanten.

Hoewel het aantal planten in 1994 sterk afgenomen bleek te zijn, vermoedelijk door de uitzonderlijk hoge waterstanden in december 1993, heeft de soort zich ter plaatse kunnen handhaven.

Naar aanleiding van deze vondst is *A. ripae* ook in Duitsland langs de Rijn aangetroffen, eveneens op smal vlieszaad (mondelinge mededeling J. Schaffers). Deze vindplaats ligt overigens slechts enkele kilometers van de Millingerwaard.

Kweek

De kweek van de rupsen is niet zo moeilijk, zolang er maar niet te veel bij elkaar worden gehouden. De kans op kannibalisme is groot, vooral in de lange, min of meer verticale gangen die in het zand worden gegraven om in te overwinteren en te verpoppen, doordat deze in relatief kleine kweekruimten makkelijk kunnen samenkomen. Als voedsel werden bladstelen van voederbiet (*Beta vulgaris* L.) geaccepteerd.

Literatuur

- FIBIGER, M., 1990. *Noctuidae Europaeae 1. Noctuinae 1*: 1-208. Entomological Press, Sorø.
- FORSTER, W. & T.A. WOHLFART, 1980. *Die Schmetterlinge Mitteleuropas, 4. Eulen*: 1-329. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- LEMPKE, B.J., 1939. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera 4. – *Tijdschr. Ent.* 82: 196-263.
- LEMPKE, B.J., 1962. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera (Negende Supplement). – *Tijdschr. Ent.* 105: 149-231.
- SKINNER, B., 1984. *Colour Identification Guide to Moths of the British Isles*: 1-267. Penguin Books Ltd., Middlesex.
- WESTHOFF, V. & A.J. DEN HELD, 1969. *Plantengemeenschappen in Nederland*: 1-324. Thieme, Zutphen.

Geaccepteerd 17.viii.1995.